

C W R K

T R D

C W R K T R D - ET KREATIVT ARBEIDSFELLESKAP I TRONDHEIM

AV NIKOLAJ SKYBAKMOEN - FORARBEID TIL DIPLOMOPPGAVE

VEILEDERE: STEFFEN WELLINGER og SUNNIVA VOLD HUUS

INNHold

4	BEGREPER
6	BAKGRUNN
8	COWORKING PÅ VERDENSBASIS
10	DET KREATIVE ARBEIDSFELLESKAPET
12	BRUKERE OG BEHOV
16	FOKUS OG AVGRENSNING
18	SCHREINERGÅRDEN
20	OPPGAVEDEFINISJON
22	TYPISKE FUNKSJONER
24	METODE OG PROSESS
25	FAGPROFIL OG INNLEVERT MATERIALE
26	FRAMDRIFTSPLAN
28	KILDER

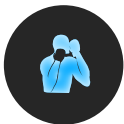
BEGREPER

KREATIVØKONOMI

Begrepet referer til det sosio-økonomiske potensialet som ligger i aktiviteter innen kreativitet, kunnskap og informasjon. Kreativøkonomi består av kulturelle og kreative næringer som ligger i kryssningspunktet mellom kunst, kulturvirksomhet, næringsvirksomhet og teknologi. I dette inngår derfor designere, kunstnere, mediebransje og IT-folk som alle er "frie" yrker med fleksibel arbeidstid.

COWORKING

Begrepet refererer til en arbeidsmåte hvor man sitter i et felles arbeidsfelleskap. De som arbeider der er ofte freelancere, og få er en del av samme selskap. Brukerne er ofte mennesker som ellers ville arbeidet hjemmefra, og mennesker som er opptatt av de tverrfaglige synergieffektene som oppstår på et slikt sted. Fokuset på felleskapsbygging gjennom sosiale arrangementer er stort og et viktig moment for å skape nye forbindelser og tverrfaglige synergieffekter. I denne oppgaven bruker jeg "kreativt arbeidsfelleskap" som oversettelse.

SPARRINGSPARTNERE

MATS MATHISEN OG ARNSTEIN J. SYLTERN

Driver Skift, et designfirma, og arbeider aktivt med å opprette et kreativt arbeidsfelleskap i Trondheim.

BÅRD FLIKKE OG FRODE HALVORSEN

Startet og driver Pstereofestivalen, grunnlegger av Trondheim Kultur og Næring som er et rådgivnings- og utviklingsselskap i skjæringspunktet mellom kultur og næring

AUDUN UELAND OG ANDERS H. MJÅSET

Gründere som etter salget av oppstartsbedriften Prampack så et behov for coworking og startet derfor Mesh i Oslo.

BAKGRUNN

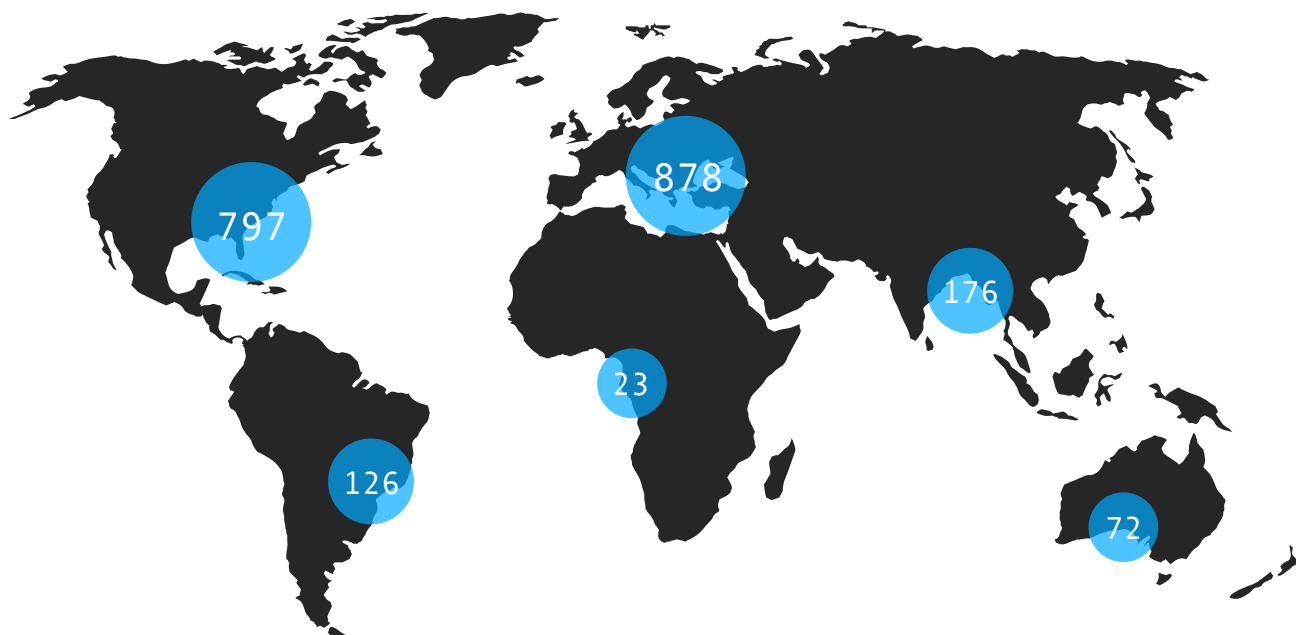
Denne oppgaven tar utgangspunkt i et reelt ønske for opprettelse av et kreativt arbeidsfelleskap i Trondheim. De som står i spissen for dette er Skift AS med Arnstein J. Syltern og Mats Mathisen. Idag har de kontorlokaler ved byscenen, lokaler de deler med blant andre gratisavisen Natt & Dag og grafiske designere. De arbeider med å finne passende lokaler for å starte opp et kreativt arbeidsfelleskap eller en coworkingarena, på en måte som idag ikke finnes i Trondheim. Intensjonen er å samle ressurspersoner og bedrifter i en brukerdrevet coworking-arena og en tverrfaglig paraply, et naturlig tilholdssted for gründere og skapende aktører.

Dersom alt går etter planen flytter de inn i nye lokaler allerede våren 2013. Allerede har rundt 30 personer vist sin interesse for å sitte i et slikt arbeidsfelleskap. Slik som mange andre kreative arbeidsfelleskap starter de i det små. Det viser seg riktignok at ekspansjonen går raskt. Et godt eksempel er Betahaus i Berlin som økte fra 200 til 2000 kvadratmeter på to

år. Idag består arbeidsfelleskapet av 150 betalende medlemmer.

Arbeidet med å finne egnet lokale har pågått lenge. Samtidig bygges det gradvis opp et miljø og det utarbeides hvem som skal være en del av oppstartsmiljøet. Flere lokaler i Trondheim har vært undersøkt som steder med potensiale. Bygget som idag er mest aktuelt er Schreinergården i Olav Trygvassons gate. Det arbeides med å få i stand en leieavtale så raskt som mulig, og planen er å flytte inn i april 2013.

Denne diplomoppgaven tar utgangspunkt i diskusjoner med Skift AS, Trondheim Kultur og Næring og Mesh Norway. Oppgaven er tilpasset Skift AS' framdrift i opprettelsen av et kreativt arbeidsfelleskap, og skal være noe de kan benytte for fysisk utforming og som et middel for å opprette en diskusjon og debatt rundt hvordan dette kan løses i Trondheim.

2072 KREATIVE ARBEIDSFELLESKAP PÅ VERDENSBASIS I OKTOBER 2012 (deskmag.com)

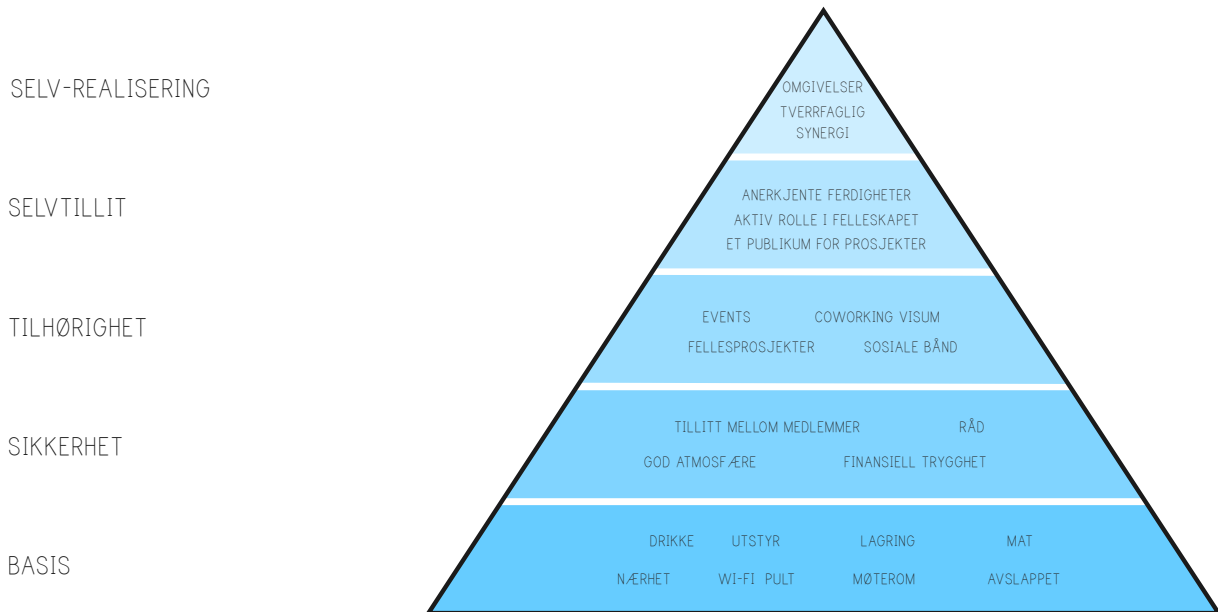
COWORKING PÅ VERDENSBASIS

Coworking som begrep ble skapt av Bernie DeKoven i 1999.. DeKoven er en spillskaper fra USA som brukte ordet for å beskrive måten hans team jobbet på. I 2005 ble ordet overført til å beskrive et fysisk sted da Brad Neuberg opprettet et bo- og arbeidsfelleskap i San Francisco. Noen år senere var han også delaktig i opprettelsen av CitizenSpace som var det første rene arbeidsfelleskapet, og som startet en global bevegelse.

Coworking har i de seneste årene eksplodert på verdensbasis. Fra 2010 til 2012 har antall kreative arbeidsfelleskap økt med 245%. USA er det klart ledende landet, hvor San Francisco igjen er den

ledende byen. Interessen for kreative arbeidsfelleskap, eller coworking spaces, har i takt med utviklingen av kreativøkonomien økt kraftig. Men, det som allerede er en kjent modell på verdensbasis har kun nylig startet å få grobunn i Norge.

Mesh, som ble opprettet i april 2012 i Oslo er Norges nyligste tilskudd av arbeidsfelleskap etter cowork-modellen. Hos Mesh ligger fokuset først og fremst på gründervirksomheter, men har også rom for selvstendige arkitekter og designere. Stedet er allerede en suksess, og er allerede i gang med utvidelse på grunn av lange ventelister for å få plass.

COWORKING BEHOVSPYRAMIDE AV WILLIAM VAN DER BROEK (publ. deskmag.com)

DET KREATIVE ARBEIDSFELLESKAPET

Coworking skiller seg fra vanlige kontorfelleskap. Det mest åpenbare er at det i et kreativt arbeidsfelleskap er stor overvekt av enkeltpersonsforetak og andre som arbeider alene. Det er denne gruppen coworks er et tilbud til, de som vanligvis har måttet arbeide hjemme i stor isolasjon fra omverdenen, og for små bedrifter i oppstartsfasen. Et kreativt arbeidsfelleskap er åpent døgnet rundt, fordi mange av brukerne har faste jobber på dagtid og arbeider med sin genuine idé på kveldstid.

En sterk identitet og uhøytidlighet preger det kreative arbeidsfelleskapet. Det er for personer med like verdier og preferanser, og som er i samme båt. Uhøytidlige møter er viktige gjennom at de bidrar til å bygge nettverk og øke tverrfagligheten. Møtestedene er derfor preget av denne uhøytidligheten og er gjerne fokuspunkter for sosial aktivitet.

William van der Broek utviklet i arbeidet med Mutinière, et arbeidsfelleskap i Paris, en

behovspyramide som viser hvilke spørsmål som er viktige i planleggingen av et kreativt arbeidsfelleskap. Noe av det viktigste en kan skille ut fra dette er fokuset på felleskapet. Fellesskapsfølelse og samhold er grunnpilarene i et kreativt arbeidsfelleskap. Dette oppfordrer til en delingskultur og tverrfaglige synergieffekter oppstår og gjør seg gjeldende som events og "bump into" tankegang i planlegging av møtesteder. Coworking baserer seg på altså på kaffetrakterprinsippet.

Et kreativt arbeidsfelleskap er brukerdrevet. Brukerne skal selv ha frihet til å forme hvordan de bruker stedet. Et mangfold i typer arbeidsplasser, og stort fokus på fleksibilitet blir i denne sammenheng viktig.

De kreative arbeidsfelleskapene er altså i stadig forandring. Det vokser organisk, og må være tilpasningsdyktig i forhold til antall brukere og deres bruk. Tverrfaglig synergi oppstår dersom det er et stort mangfold, og bruksfunksjoner må nøye planlegges for å tiltrekke seg ønsket brukergruppe.

70%

OPPSTARTSGRÜNDERE

Gründere i arbeidet med å starte egen bedrift/kommersialisere eget produkt

30%

KREATIVE YRKER

Arkitekter, designere, fotografer, musikere, musikkbransje, journalister, skribenter

BRUKERE OG BEHOV

Det fins mange typer kreative arbeidsfelleskap. Noen har et stort fokus på inkubatorvirksomhet gjennom oppfølging. Andre er mer frie og baserer seg på forelesninger og events som tilbud for faglig påfyll.

De skiller seg også i sammensetting av brukere. Mesh i Oslo har for eksempel en fordeling hvor 70% av medlemmene er vekstgründere og 30% arbeider med kreative yrker. SKIFT har lenge hatt et samarbeid med Mesh, og sier de ønsker å bruke noenlunde samme modell i Trondheim. Det skal være tilretteleagt for å bli et økosystem av oppstartsbedrifter og freelancere, brukerskapt og brukerdrevet. Et tilholdssted og møtested for entreprenører og skapende aktører, hvor kompetansegrunnlag og kompetanseutveksling er viktige faktorer.

CWRK TRD skal dekke grunnleggende kontorbehov for brukerne, slik som printere, kjøkkenmuligheter og et sted å sitte. I tillegg trengs en rekke andre funksjoner som verksteder, fotorom eller øvingsrom, noe som avhenger av hvilke brukergrupper som er tiltenkt som medlemmer.

Jeg vil holde en tett dialog med SKIFT og TRØNDELAGE KULTUR OG NÆRING under presisering av brukergrupper og funksjoner. Dette er også noe som må drøftes opp mot behov og muligheter som finnes i Trondheim. Dersom det utarbeides en god kobling mellom det kreative arbeidsfelleskapet og tilleggsfunksjoner som svarer på reelle behov i Trondheim blir et slikt prosjekt mer robust. Det kreative arbeidsfelleskapet kan da tiltrekke seg flere potensielle brukere, og et større mangfold og kreative synergier vil lettere oppstå.

|| *Å sette fem plateselskaper sammen
er ikke nødvendigvis en god løsning* ||

- Bård Flikke

MUTINIÈRE, PARIS

Et mangfold av forskjellige arbeidsstasjoner hos Mutinière.

|| Uten et miljø som dette hadde det vært klin umulig å lykkes. Programmereren vår møtte vi for eksempel her. I tillegg har vi fått gratis advokathjelp fra Selmer, som er en samarbeidspartner ||

- Dag von Krogh Bunkholt, medlem på Mesh, til Aftenposten

MESH, OSLO

Hos Mesh brukes kaféen som
inngang, forelesningsrom og
arbeidsplass

SCHREINERGÅRDEN, TRONDHEIM

FOKUS OG AVGRENSNING

PLASSERING

I diskusjonen med Skift AS var det tydelig hva de mente var viktig med plassering av et kreativt arbeidsfelleskap. Det må ligge sentralt.

Hovedgrunnen til dette er at det er viktig at stedet er enkelt tilgjengelig for brukerne, til flere tider av døgnet.

De har flere hus i kikkerten, men Schreinergården er den heteste kandidaten. Den ligger i midtbyen og har derfor god tilgang til det kollektive reisetilbudet i Trondheim. Samtidig vil også plasseringen kunne tiltrekke seg langt flere mennesker enn om det hadde ligget utenfor bykjernen. Dette vil kunne bidra til å skape et yrende kreativt miljø, med lav dørterskel for nye brukere.

FOKUSOMRÅDE

Viktig for coworking er som nevnt at et slikt sted må ha et yrende liv og aktivitet på mange tider av døgnet for å kunne fungere. I denne sammenhengen blir koblingen til byen viktig. I denne koblingen ligger et enormt potensiale, det oppstår en vekselvirkning hvor koblingen til byen innvirker positivt på senteret samtidig som det er viktig for midtbyen som aktiv bydel.

Denne oppgaven skal utforske coworkings særegne organisasjonsprinsipper, og hvilke krav disse stiller til arkitekturen. Behovet for fleksibilitet er stort, dels for å la brukerne selv forme hvordan de arbeider, og dels fordi kreative arbeidsfelleskap vokser organisk. Med dette i bakhodet er det naturlig at analyser, organisasjonsprinsipper og fleksibiliteten som ligger i coworking blir bakgrunn for et konsept som må være overførbart til forskjellige bygg. Schreinergården blir derfor i denne oppgaven et konkret eksempel, samtidig som det blir et hjelpemiddel for å utvikle dette konseptet.

SCHREINERGÅRDEN, TRONDHEIM

Sentralt plassert i midtbyen, med god tilgang til byens kollektivtilbud. Store glassvinduer møter gata, og kvartalet danner en spennende bakgård med stort potensiale.

SCHREINERGÅRDEN

Sentralt plassert langs Olav Tryggvasons gate ligger Schreinergården. Bygd på 70-tallet med åpne planløsninger og søyle- dekkekonstruksjon.

Oppstarten av det kreative arbeidsfelleskapet skal etter planen skje gradvis. I april skal det flyttes inn i andre etasje. Tre måneder senere første, og tilslutt kjelleren.

Valget falt på dette bygget på grunn av plassering og de mulighetene de store åpne rommene gir. I første etasje møter store glassvinduer gata, og sørger for en eksponering som er viktig for det kreative arbeidsfelleskapet. Ønsket er at det her skal opprettes en kombinert kafé og eventspace.

I denne oppgaven jobber jeg parallelt med at

prosjektet faktisk blir virkelighet. Likevel skal oppgaven tenke forbi denne oppstartsfasen. Tendensen med kreative arbeidsfelleskap er at de vokser raskt. Og Skift AS har allerede sagt at de i fremtiden ser det som en mulighet at flere etasjer blir en del av arbeidsfelleskapet. I dette ligger også mye av det jeg ønsker å undersøke i denne oppgaven; hva coworking kan være i utstrakt grad.

Derfor vil jeg følge oppstartsfasen og de reelle planene, samtidig som jeg tar hele bygget med i beregningen. Slik kan jeg løsrive meg fra den reelle prosessen til en viss grad, og utforsker det fulle potensialet som ligger i coworking.

Det er viktig å presisere at jeg vil fortsette å arbeide med Schreinergården selv om leieavtalen ikke inngås.

OPPGAVEDEFINISJON

I denne oppgaven skal jeg utvikle et konsept for et kreativt arbeidsfelleskap for gründere og kreative næringer, i Schreinergården i Trondheim.

INTENSJON

Min intensjon med denne oppgaven er å lage et arbeidsfelleskap som oppfordrer til brukergenerert fasilitering og tverrfaglig gevinst. Et aktivt sted i byen, med et tilbud som favner bredere enn arbeidsfelleskapets medlemmer. Et sted som baserer seg på kreativøkonomiens behov og særegne identitet. Under følger fire særlige viktige fokusområder.

FLEKSIBILITET

Jeg vil ha stort fokus på fleksibilitet. Både på hvordan man kan utforme elementer som lar brukerne forme sin egen bruk og som tilrettelegger for tverrfaglige synergieffekter. I tråd med med coworkingens prinsipper og organiske vekst må konseptet og identiteten det skaper være overførbart til andre bygg.

BYEN

Jeg ønsker å undersøke hvordan det kreative arbeidsfelleskapet kan koble seg på byen gjennom tilleggsfunksjoner, og hvordan tilleggsfunksjonene kan bidra til det kreative arbeidsfelleskapet.

ORGANISERING

Møtesteder og tilfeldige møter med andre er der hvor de tverrfaglige synergieffektene oppstår. Kreative arbeidsfelleskap baserer seg på noen helt særegne organisasjonsprinsipper. Jeg ønsker gjennom prosjektering å undersøke hvordan dette påvirker organiseringen i praksis og arkitekturens delementer.

OKONOMI

CWRK TRD er et tilbud til gründere og freelancere i oppstartsfasen. Dette har tydelige arkitektoniske konsekvenser. Det må legges vekt på enkle og billige løsninger. Fleksibilitet og identitet blir viktige stikkord i denne sammenhengen.

MESH, OSLO

Møtested hos Mesh med inngang til
flexidesk arbeidssal.

TYPISKE FUNKSJONER

ARBEIDSPLASSER

40-200 stk. (avhengig av fase). Det må være et mangfold av typologier, i forhold til interaksjon. Faste arbeidsplasser og flexidesker (en pult delt av flere som brukes på ulike tider av døgnet) er et naturlig skille.

MØTEROM OG STILLEROM

Varierende størrelser på møterom. Dette kan kombineres med eventspace. Stillerom i tilknytning til arbeidspulter for telefonsamtaler eller periodisk arbeid.

KAFÉ

Kantine for medlemmer, kafé mot byen. Kan kombineres med eventspace.

EVENTSPACE

Fleksible områder med ulik størrelse. Må være mulighet for å huse intime seanser og større arrangementer.

KJØKKEN

Tilgang til kjøkken med kjøleskap og oppvaskmuligheter for medlemmer.

MØTESTEDER

Et mangfold av møtesteder. Enkelt tilgjengelige og med flere mulige aktiviteter.

VERKSTED

For modellbygging og prototypebygging. Størrelse og type avgjøres av hvilke brukergrupper som inkluderes i senteret.

METODE OG PROSESS

ANALYSE OG PROSJEKTERING

Jeg skal undersøke og utforme konsept gjennom prosjektering. Jeg vil i startfasen gjennomføre analyser og case studies parallelt som jeg utformer flere alternative skisseutkast. Slik kan prosjekteringen også forme analysen, samtidig som jeg opparbeider meg flere utkast som kan analyseres og reflekteres over. Denne metoden kalles STARTBOX og er utviklet av Steffen Wellinger for å sette oppgavens premisser i direkte sammenheng med intensjoner og idéer. Jeg ønsker å dokumentere denne perioden gjennom bruk av veikart, slik at oppstartsfasen følger hele oppgaveforløpet og hele tiden er en synlig del av beslutningstakingen.

REFLEKSJON, PRESISERING OG VEIKART

For å ha oversikt over hvilke valg som blir bakgrunn for løsninger er det viktig å legge inn refleksjonsperioder som avdekker hvilke prinsipper som gjør seg gjeldende. Dette skal jeg gjøre gjennom diagrammer og veikart. Veikartet er et verktøy utviklet av Snøhetta, og er en oversikt som dekker alle ledd av prosessen, både bomveier og gode veier. Slik kan jeg hele tiden holde oversikt over hva jeg har gjort, hvorfor og hva det førte til.

SPARRING

Jeg skal legge inn samtale med sparringspartnerne, slik at de kan følge med og være med på mine diskusjoner. På denne måten kan jeg diskutere det jeg finner underveis i prosjekteringen, og få innspill direkte fra de som er aktuelle brukere.

FORHOLD TIL EKSISTERENDE TEORIER OG METODER

Det finnes flere arkitekter som har utformet kreative arbeidsfelleskap. Av den grunn finnes det også mange forskjellige teorier og modeller for utforming. Jeg ønsker i denne oppgaven å selv undersøke og utforme en modell gjennom prosjektering. Jeg vil bruke case-studier, litteratur og brukerdiskusjoner for å utforme konseptet på en god måte.

FAGPROFIL

TRANSFORMASJON, KONTOR, KULTUR

Oppgaven fokuserer på transformasjon. Prosjekteringen blir sett på som et verktøy for å utvikle et konsept som lar seg overføre til flere bygg, samtidig som konseptet skal si noe om hvilke rammer en trenger for et godt kreativt arbeidsfelleskap.

Coworking ligger i skjæringspunktet mellom kultur og vanlige kontorer, mellom fritid og jobb. Coworking kalles framtidens arbeidsplass, en sterk identitet for brukerne som blir en viktig del av det arkitektoniske svaret.

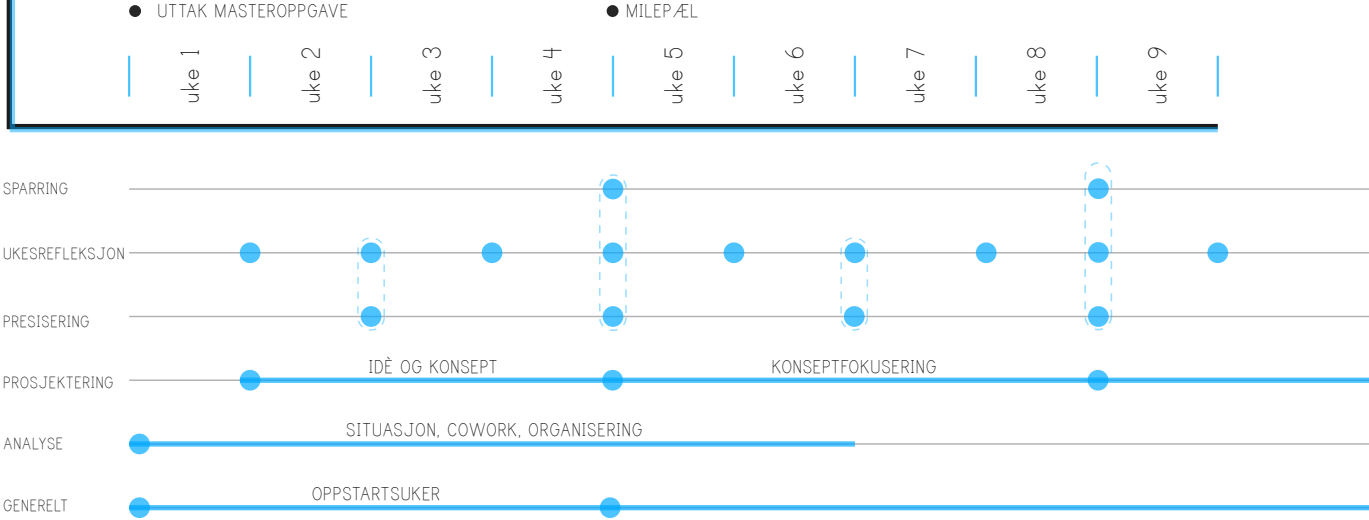
INNLEVERT MATERIALE

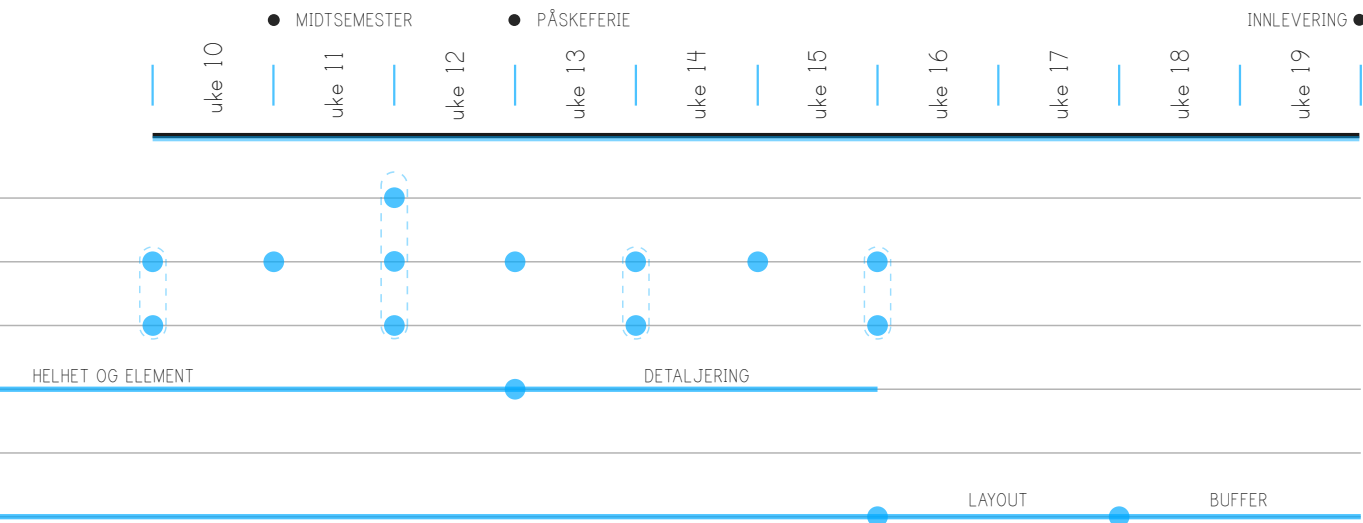
KONSEPTFRAMSTILLING

Diagrammer utvikles for å forklare organisasjonsprinsipper, og prosjekteringsproduktet viser hvordan dette fungerer.

- Organisasjonsplan og plantegninger
- Modell av fokuspunkter
- Detaljtegninger av del-elementer
- Diagrammer, strategi, utviklingsplan

FRAMDRIFTSPLAN

C W R K T R D - ET KREATIVT ARBEIDSFELLESKAP I TRONDHEIM

AV NIKOLAJ SKYBAKMOEN - FORARBEID TIL DIPLOMOPPGAVE

VEILEDERE: STEFFEN WELLINGER og SUNNIVA VOLD HUUS

KILDER

INTERNETT

- deskmag.com - nettside om coworking med mange artikler og undersøkelser
- en.wikipedia.org/wiki/Coworking
- mutinerie.org - hjemmeside for Mutinérie Coworking Space
- aftenposten.no - "Fra null til fire på én sommer" 14 aug. 2012
- aftenposten.no - "Skal gjøre Oslo til gründerhovedstad" 25 okt. 2012

SAMTALER

- møte med SKIFT og TRONDHEIM KULTUR OG NÆRING
- møte med Anders H. Mjøset og besøk på MESH, Oslo

